

PÅ EGEN HÅND MATERIALE

FOTO: OLE MALLING

BREVE FRA FRONTEN OM STORMEN PÅ DYBBØL

SAGNLANDET

LEJRE

BREVE FRA FRONTEN OM STORMEN PÅ DYBBØL

FOTO: OLE MALLING

Eleverne arbejder med kanonpunktet "Stormen på Dybbøl" i Krikkebjerg huse, Sagnlandet Lejres husmandssted fra midten af 1800-tallet.

Her får de praktiske erfaringer med og indsigt i 1800-tallet og

i Stormen på Dybbøl. Historien levendegøres.

Eleverne laver historiske scenarier om livet i husmandsstederne, hvor langt de fleste mennesker i Danmark på det tidspunkt boede og om livet ved fronten.

MÅLGRUPPE OG LÆRING

Målgruppe

"Breve fra fronten - om Stormen på Dybbøl" er et tværfagligt forløb til dansk og historie for 7.-9. kl.

Elevernes alsidige udvikling

Elevernes historiske scenarier giver dem mulighed for identifikation.

Forslag til læringsmål

Eleverne kan med udgangspunkt i Sagnlandet Lejres Krikkebjerg huse diskutere og vurdere den faglige lødighed af levendegørelse af historien.

Eleverne kan med deres egne historiske scenarier om "Stormen på Dybbøl" udlede forklaringer på historiske forhold og forløb.

Eleverne kan fremstille større multimodal produktion med planlægning og forberedelse.

FFM

Se Færdigheds- og vidensmål for "Breve fra fronten - om Stormen på Dybbøl" i slutningen af hæftet.

FØR BESØGET I SAGNLANDET LEJRE

FOTO: OLE MALLING

Eleverne introduceres til forløbet.

Læreren repeterer/giver et kort oplæg om tiden efter vedtagelsen af den første Danmarks Riges Grundlov i 1849. Junigrundloven afskaffede enevælden og indførte en friere forfatning, men den gjaldt kun for kongeriget. Hertugdømmerne blev fortsat regeret fra København, og det medførte stadig større utilfredshed i Holsten.

Eleverne indsætter vigtige begreber, begivenheder og aktører på en (digital) tidslinje.

Hvorfor endte Danmark i krig med Preussen i 1864 efter den vedtagne Novemberforfatning modvilligt blev underskrevet af

den nyudpegede Kong Christian den 9.?

Skyldtes krigen hovedsageligt de involverede aktører (ledende politikere) eller strukturelle forhold (samfundsmæssige, økonomiske, materielle osv.)?

Det er vigtigt, at elevernes arbejde med historiske scenarier stilladseres, så de sættes ind i en anden tids holdninger, syn på verden og grundlag til at træffe valg på. Historisk empati kvalificerer arbejdet med det historiske scenarie. Historisk empati dækker over samspillet mellem tre indbyrdes forbundne dimensioner: Historisk kontekstualisering, perspektivskifte og affektiv

tilknytning.

For en historisk kontekstualisering analyserer eleverne i grupper forskellige kilder til Stormen på Dybbøl bl.a. Krigsministeriets telegrammer, den preussiske generalstabs oversigt over affyrede granater mod Dybbølstillingen, opgørelse over den danske hærs tab (opgjort 1866), samtidige avisartikler, billeder i form af fotografier og træsnit samt dagbøger og beretninger fra soldater, der kæmpede ved Dybbøl, og senere nedskrevne erindringer. Brug gerne kilderne fra litteraturlisten.

Eleverne udvælger kilder til belysning af problemstillingen.

PÅ BESØG I SAGNLANDET LEJRE

HUSMANDSFRUE OG LILLEPIGE. FOTO: OLE MALLING

Besøget i Krikkebjerghuse bidrager til elevernes perspektivskifte, altså deres forståelse for en andens tidligere erfaringer, principper, positioner, holdninger og overbevisninger, for at forstå, hvordan den pågældende kan have tænkt om eller handlet i en pågældende situation.

I midten af 1800-tallet boede de fleste danskere på landet, på gårde eller husmandssteder som Sagnlandet Lejres to huse i Krikkebjerghuse. Aviser fandtes kun i købstæderne eller de større byer. Man var ofte orienteret om nationale og internationale begivenheder med dages eller ugers forsinkelse! Det var sognefogeden og præsten, der formidlede informationer fra centralt hold til folk i landområderne.

Allerede som seksårige kom husmændenes

børn ud at tjene - som lillepiger og hyrdedrenge. Hovedparten af soldaterne i den danske hær kom fra landet - husmandssteder som Sagnlandet Lejres. De unge mænd blev indkaldt i 22-års alderen efter session til det pågældende områdes hær- eller søenheder. Efter udstået tjenestetid tjente de igen på forskellige gårde. Ægteskab blev som regel først indgået i trediveerne i forbindelse med overtagelse af et husmandssted eller gård – ikke sjældent ved ægteskab med en enke eller enkemand!

Efter I har set jer omkring i husene og kigget til dyrene, kan I sætte jer ved træbordet i eller ved husmandsstedet.

Eleverne laver hurtigskrivning. Stil autentiske spørgsmål.

I Krikkebjerghuse læser eleverne eksempler på breve og digte til og fra soldater ved fronten.

EFTER BESØGET I SAGNLANDET LEJRE

SOLDATERS HJEMKOMST FRA KRIGEN LEVENDEGØRES FOTO: OLE MALLING

På baggrund af deres besøg i Krikkebjerghuse og kildematerialet skal eleverne lave deres eget historiske scenarie om Stormen på Dybbøl.

De kan eksempelvis vælge at skrive:

- En avisartikel.
- Et brev til en ved fronten fra en person, der bor i Krikkebjerghuse.
- Et brev til dem derhjemme i Krikkebjerghuse, som soldat ved fronten.
- Deres senere erindringer som overlevende efter Stormen på Dybbøl.

Der arbejdes med elevernes forståelse for hvordan historiske personers erfaringer, situationer eller handlinger kan have

påvirket dem baseret på elevens egne erfaringer, altså elevernes affektive tilknytning.

Fremstilling af de historiske scenarier. De planlægges, forberedes og fremstilles som større multimodale produktioner som får respons.

De historiske scenarier præsenteres for klassen, som undersøger, fortolker og vurderer teksterne.

I hele forløbet skriver eleverne logbog deres refleksioner over levendegørelse og om deres arbejde med historiske scenarier og historisk empati.

ELEVERNES PRÆSENTATION

HVAD?

Elevernes historiske fortællinger præsenteres for klassen.

LITTERATURLISTE

LÆR PÅ EGEN HÅND

Adriansen, I. 1976 : 1864 i samtidens aviser. Gyldendal.

Castenschiold, C. 1908: Fra Dybbøl. Indtryk og Minder. Forlaget af G. E. C. GAD

Dysthe, O., Bernhardt, N. & Esbjørn, L. 2012: Dialogbaseret undervisning. Kunstmuseet som læringsrum. Skoletjenesten og Unge Pædagoger.

Hartung Nielsen, J 1998 : Dybbølslaget 1864. Åløkke

Holbøll, H. Genralmajor 1911: En Brigadeadjutants Erindringer. Fra Krigen 1864. Vilhelm Trydes Forlag.

Larsen, K. 1897: Under vor sidste Krig. Samtidige Dagbogsoptegnelser og Breve fra Mænd og Kvinder af alle Stænder. Gyldendalske Boghandels Forlag (F. Hegel & Søn) 1897.

Meltofte, S. 1997: Dragon Niels Kjeldsen og hans kammerater 28. februar 1864. Wisby og Wilkens.

Pietras J. & J. Aa. Poulsen 2013: Historiedidaktik – fra teori til praksis. Gyldendal

Poulsen, J. Aa. & Petersen, N. (red.) 2015: Forenklede Fælles Mål i historie - en håndsækning. HistorieLab, Nationalt Videncenter for Historie- Kulturarvsformidling. Jelling.

Marie Simonsen

FOTO: OLE MALLING

HISTORIE

FÆRDIGHEDS- OG VIDENSMÅL (EFTER 9. KLASSETRIN)

FÆRDIGHEDS- OG VIDENSMÅL									
KOMPETENCEOMRÅDE	KOMPETENCEMÅL	FASER	Kronologi, brud og kontinuitet		Principper for overblik		Det lokale, regionale og globale		Historiekanon
Kronologi og sammenhæng	Eleven kan på baggrund af et kronologisk overblik forklare, hvorledes samfund har udviklet sig under forskellige forudsætninger	1	Eleven kan sætte begivenheders forudsætninger, forløb og følger i kronologisk sammenhæng	Eleven har viden om begivenheders forudsætninger, forløb og følger	Eleven kan anvende principper for inddelingen af historien til at få et historisk overblik	Eleven har viden om principper for inddeling af historien	Eleven kan forklare historiske forandrings påvirkning af samfund lokalt, regionalt og globalt	Eleven har viden om forandringer af samfund lokalt, regionalt og globalt	Eleven kan bruge kanonpunkter til at skabe historisk overblik og sammenhængsforståelse
		2	Eleven kan forklare hvorfor historiske udvikling i perioder var præget af kontinuitet og i andre af brud	Eleven har viden om historisk udvikling	Eleven kan forklare brug af principper for inddeling af historien til at få et historisk overblik	Eleven har viden om faktorer, der ligger til grund for principper for inddelingen af historien			
	Kildearbejde	Eleven kan vurdere løsningsforslag på historiske problemstillinger		Historiske problemstillinger og løsningsforslag		Kildeanalyse		Sprog og skriftsprog	
1			Eleven kan formulere historiske problemstillinger	Eleven har viden om udarbejdelse af historiske problemstillinger	Eleven kan forklare valget af kildekritiske begreber til analyse af historiske spor, medier og udtryksformer	Eleven har viden om kildekritiske begreber	Eleven kan målrettet læse historiske kilder og sprogligt nuanceret udtrykke sig mundtligt og skriftligt om historiske problemstillinger	Eleven har viden om komplekse fagord og begreber samt historiske kilders formål og struktur	
2			Eleven kan udarbejde løsningsforslag på historiske problemstillinger med afsæt i udvalgte kilder	Eleven har viden om metoden til udarbejdelse af løsningsforslag	Eleven kan udvælge kilder til bevisning af historiske problemstillinger	Eleven har viden om kriterier for søgning af kilder			
Historiebrug	Eleven kan forklare samspil mellem fortid, nutid og fremtid		Historiske scenarier		Konstruktion og historiske fortællinger		Historisk bevidsthed		
		1	Eleven kan udlede forklaringer på historiske forhold og forløb ud fra historiske scenarier	Eleven har viden om historiske scenariers funktion	Eleven kan redegøre for sammenhænge mellem fortidsfortolkninger, nutidsforståelser og fremtidsforventninger	Eleven har viden om sammenhænge mellem fortidsfortolkninger, nutidsforståelser og fremtidsforventninger	Eleven kan redegøre for brug af fortiden i argumentation og handling	Eleven har viden om funktion af historie i fortid og nutid	
		2			Eleven kan analysere konstruktion og brug af historiske fortællinger med samtds- og fremtidsrettet sigte	Eleven har viden om historiske fortællingers brug i et samtds- og fremtidsrettet perspektiv	Eleven kan diskutere egen og andres historiske bevidsthed	Eleven har viden om faktorer, der kan påvirke historisk bevidsthed	

FÆRDIGHEDS- OG VIDENSMÅL															
KOMPETENCEOMRÅDE	KOMPETENCEMÅL	FASER	FÆRDIGHEDS- OG VIDENSMÅL												
Læsning	Eleven kan styre og regulere sin læseproces og diskutere tekstens betydning i deres kontekst	1. 2. 3.	Finde tekst		Forberedelse		Afkodning		Sprogforståelse		Tekstforståelse		Sammenhæng		
			Eleven kan kildekritisk vurdere brugeren og ekspertproduceret indhold	Eleven har viden om afsenderforhold og gener på internettet	Eleven kan vurdere teksternes afsender og målgruppe	Eleven kan variere læsehastighed bevidst efter læseformål og ordkendskab i teksten	Eleven har viden om sammenhæng mellem ordgenkendelse og læsehastighed	Eleven kan vurdere tekstens sproglige virkemidler	Eleven har viden om sproglige virkemidler	Eleven kan sammenfatte informationer fra forskellige elementer i teksten	Eleven har viden om tekstelementers opbygning og funktion	Eleven kan sætte tekster ind i sammenhæng	Eleven har viden om sammenhæng mellem tekst og kontekst		
			Eleven kan planlægge og gennemføre faser i informations-søgning	Eleven har viden om faser i informations-søgning	Eleven kan skaffe sig overblik over multimodale teksters opbygning	Eleven kan læse komplekse danske og lånte ord hurtigt og sikkert	Eleven har viden om morfemer i låneord	Eleven har viden om socialekters og formelt sprog	Eleven har viden om ordvalgets betydning for budskabet	Eleven kan diskutere mulige udfald af situationer beskrevet i tekster	Eleven har viden om metoder til opstilling af scenarier	Eleven kan sætte tekster ind i sammenhæng	Eleven har viden om metoder til opstilling af scenarier		
			Eleven kan gennemføre målrettet og kritisk informations-søgning	Eleven har viden om kilekritisk søgning	Eleven kan afgøre, hvordan en tekst skal læses	Eleven kan læse komplekse tekster hurtigt og sikkert	Eleven har viden om stavemåde og betydning af ord i alle tekster	Eleven har viden om ordvalgets betydning for budskabet	Eleven kan kritisk vurdere tekstets udsagn på baggrund af kontekst	Eleven har viden om metoder til systematisk undersøgelse af tekster	Eleven kan sætte tekster ind i sammenhæng	Eleven har viden om metoder til systematisk undersøgelse af tekster	Eleven kan sætte tekster ind i sammenhæng	Eleven har viden om metoder til systematisk undersøgelse af tekster	
Fremstilling	Eleven kan udtrykke sig forståeligt, klart og varieret i skrift, tale, lyd og billede i en form, der passer til genre og situation	1. 2. 3.	Planlægning		Forberedelse		Fremstilling		Respons		Korrektur		Præsentation og evaluering		
			Eleven kan selvstændigt formulere en afgrænset opgave	Eleven har viden om opgave og problemformulering	Eleven kan indsamle oplysninger og disponere indholdet	Eleven kan udarbejde opinionsskærpessive tekster	Eleven har viden om argumenterende og reflekterende fremstillingsformer	Eleven kan respondere på forskellige fremstillingsformer	Eleven har viden om fremstillingsformer	Eleven kan registrere og korrigere egne og andres fejl	Eleven har viden om sproglig korrekthed	Eleven kan layoute tekster, så det fremmer kommunikationen	Eleven har viden om formidlingsformer	Eleven har viden om formidlingsformer	
			Eleven kan organisere samarbejde om fremstilling	Eleven har viden om produktionsplanlægning, roller, faser, ressourcers, opgavetyper og deadlines	Eleven kan forberede større multimodale produktioner	Eleven kan fremstille større multimodale produktioner	Eleven har viden om virkemidler, grafisk design og efterproduktion	Eleven kan respondere på sproglig stil	Eleven har viden om sproglig stil	Eleven kan korrigere teksters layout	Eleven har viden om metoder til layout af forskellige genrer	Eleven kan lancere større multimodale produktioner	Eleven har viden om PR og lancering	Eleven har viden om PR og lancering	
			Eleven kan tilfætte lægge proces fra ide til færdigt produkt	Eleven har viden om komplekse fremstillingsprocesser	Eleven kan disponere og layoute stog så det fremmer hensigten med produktet	Eleven kan fremstille sammen i hængende tekster i forskellige genrer og stillarter	Eleven har viden om varierede udtryksformer målrettet forskellige målgrupper	Eleven kan respondere på forholdet mellem produktion og genre	Eleven har viden om genretæk	Eleven kan fremstille tekster med korrekt grammatik og layout	Eleven har viden om korrekt, grammatik, stavning, tegnsætning og layout	Eleven kan opstille mål for nye fremstillingsprocesser	Eleven har viden om evalueringsmetoder	Eleven har viden om evalueringsmetoder	
Fortolkning	Eleven kan forholde sig til kultur, identitet og sprog gennem systematisk undersøgelse og diskussion af litteratur og andre æstetiske tekster	1. 2. 3.	Oplevelse og indlevelse		Undersøgelse		Fortolkning		Vurdering		Perspektivering				
			Eleven kan formulere egne oplevelser og sansninger i æstetisk sprog	Eleven har viden om æstetisk sprogbrug	Eleven kan undersøget samspillet mellem genre, sprog, indhold og virkelighed	Eleven kan fortolke egne og andres fremstillinger af identitet i tekster	Eleven har viden om identitetets fremstillinger	Eleven kan vurdere teksters form	Eleven har viden om vurderingskriterier vedrørende form	Eleven kan sætte teksten i relation til aktuelle problemstillinger	Eleven har viden om metoder til relation til aktuelle problemstillinger	Eleven kan sætte tekster i perspektive til litterær og kulturel tradition og udvikling gennem litteraturhistorisk læsning og Dansk litteraturskanon	Eleven har viden om kulturelle og litterære perioder og Danske litteraturskanon	Eleven har viden om metoder til relation til mulige fremtidsperspektiver	Eleven har viden om metoder til relation til mulige fremtidsperspektiver
			Eleven kan følge forløb og komposition i komplekse tekster	Eleven har viden om komplekse fortællestrukturer og kompositioner	Eleven kan undersøge teksters flertydighed	Eleven kan foretage flertydige fortolkninger	Eleven har viden om metoder til fortolkning	Eleven kan diskutere forskellige fortolkninger af en tekst	Eleven har viden om vurderingsmetoder vedrørende tekstets kvalitet	Eleven kan sætte tekster i relation til mulige fremtidsperspektiver	Eleven har viden om kulturelle og litterære perioder og Danske litteraturskanon	Eleven kan sætte tekster i relation til mulige fremtidsperspektiver	Eleven har viden om metoder til relation til mulige fremtidsperspektiver	Eleven har viden om metoder til relation til mulige fremtidsperspektiver	Eleven har viden om metoder til relation til mulige fremtidsperspektiver
			Eleven kan reflekteret indleve sig i tekstens univers som grundlag for fortolkning	Eleven har viden om fortolkningsorienterede læsestrategier	Eleven kan gennemføre en målrettet analyse af en tekst	Eleven kan diskutere etiske spørgsmål vedrørende kommunikation på internettet	Eleven har viden om metoder til sammenstilling af undersøgelsens elementer	Eleven kan vurdere teksters udsagn og kvalitet	Eleven har viden om vurderingsmetoder vedrørende tekstets kvalitet	Eleven kan sætte tekster i relation til mulige fremtidsperspektiver	Eleven har viden om metoder til relation til mulige fremtidsperspektiver	Eleven kan sætte tekster i relation til mulige fremtidsperspektiver	Eleven har viden om metoder til relation til mulige fremtidsperspektiver	Eleven har viden om metoder til relation til mulige fremtidsperspektiver	Eleven har viden om metoder til relation til mulige fremtidsperspektiver
Kommunikation	Eleven kan deltage reflekteret i kommunikation i komplekse formelle og sociale situationer	1. 2. 3.	Dialog		Krop og drama		IT og kommunikation		Sprog og kultur		Sproglig bevidsthed				
			Eleven kan argumentere og informere	Eleven har viden om argumentations- og informationsformer	Eleven kan bruge kroppen som udtryk	Eleven kan diskutere etiske spørgsmål vedrørende kommunikation på internettet	Eleven har viden om kommunikationsselsk	Eleven kan kommunikere med nordmænd og svenskere	Eleven har viden om sproglig modalitet	Eleven kan iagttage udtryk for holdninger i sprog	Eleven har viden om sproglig modalitet	Eleven kan iagttage udtryk for holdninger i sprog	Eleven har viden om sproglig modalitet	Eleven har viden om sproglig modalitet	
			Eleven kan analysere samtaler	Eleven har viden om retoriske virkemidler, talehandlinger og positionering	Eleven kan bruge kropssprog og stemme tilpasset kommunikationssituationen	Eleven kan vælge digitale teknologier i forhold til situationen	Eleven har viden om digitale teknologiers kommunikationsmuligheder	Eleven kan begå sig bevidst i sprogligt komplekse situationer	Eleven har viden om sproglige normer og omgangsformer i forskellige situationer	Eleven kan iagttage, hvordan vi danner forestillinger om verden med ord og sprog	Eleven har viden om nuancer i sprogets virkning	Eleven kan iagttage, hvordan vi danner forestillinger om verden med ord og sprog	Eleven har viden om sprogets virkning	Eleven har viden om sprogets virkning	
			Eleven kan deltage aktivt, åbent og analytisk i dialog	Eleven har viden om demokratisk dialog	Eleven kan analysere eget og andres kropssprog	Eleven kan diskutere betydningen af digitale kommunikationsteknologier for eget liv og fællesskab	Eleven har viden om sammenhængen mellem digitale teknologier og kommunikation	Eleven kan kommunikere aktivt i forskellige sproglige og kulturelle situationer i en globaliseret verden	Eleven har viden om sproglige normer og omgangsformer i forskellige situationer	Eleven kan iagttage, hvordan vi danner forestillinger om verden med ord og sprog	Eleven har viden om sprogets virkning	Eleven kan iagttage, hvordan vi danner forestillinger om verden med ord og sprog	Eleven har viden om sprogets virkning	Eleven har viden om sprogets virkning	

HISTORIE

FÆRDIGHEDS- OG VIDENSMÅL (EFTER 9. KLASSETRIN)

FÆRDIGHEDS- OG VIDENSMÅL									
KOMPETENCEOMRÅDE	KOMPETENCEMÅL	FASER	Kronologi, brud og kontinuitet	Principper for overblik		Det lokale, regionale og globale		Historiekanon	
Kronologi og sammenhæng	Eleven kan på baggrund af et kronologisk overblik forklare, hvorledes samfund har udviklet sig under forskellige forudsætninger	1	Eleven kan sætte begivenheders forudsætninger, forløb og følger i kronologisk sammenhæng	Eleven har viden om begivenheders forudsætninger, forløb og følger	Eleven kan anvende principper for inddelingen af historien til at få et historisk overblik	Eleven har viden om principper for inddeling af historien	Eleven har viden om forandringer af samfund lokalt, regionalt og globalt	Eleven kan bruge kanonpunkter til at skabe historisk overblik og sammenhængsforståelse	
		2	Eleven kan forklare hvorfor historiske udvikling i perioder var præget af kontinuitet og i andre af brud	Eleven har viden om historisk udvikling	Eleven kan forklare brug af principper for inddeling af historien til at få et historisk overblik	Eleven har viden om faktorer, der ligger til grund for principper for inddelingen af historien			
Kildearbejde	Eleven kan vurdere løsningsforslag på historiske problemstillinger		Historiske problemstillinger og løsningsforslag						
		1	Eleven kan formulere historiske problemstillinger	Eleven har viden om udarbejdelse af historiske problemstillinger	Eleven kan forklare valget af kildekritiske begreber til analyse af historiske spor, medier og udtryksformer	Eleven har viden om kildekritiske begreber	Eleven har viden om komplekse fagord og begreber samt historiske kilders formål og struktur		
		2	Eleven kan udarbejde løsningsforslag på historiske problemstillinger med afsæt i udvalgte kilder	Eleven har viden om metoden til udarbejdelse af løsningsforslag	Eleven kan udvælge kilder til belysning af historiske problemstillinger	Eleven har viden om kriterier for søgning af kilder			
Historiebrug	Eleven kan forklare samspil mellem fortid, nutid og fremtid		Historiske scenarier						
		1	Eleven kan udlede forklaringer på historiske forhold og forløb ud fra historiske scenarier	Eleven kan redegøre for sammenhænge mellem fortidsfortolkninger, nutidsforståelser og fremtidsforventninger				Eleven har viden om sammenhænge mellem fortidsfortolkninger, nutidsforståelser og fremtidsforventninger	Eleven har viden om funktion af historie i fortid og nutid
	2	Eleven kan analysere konstruktion og brug af historiske fortællinger med samfids- og fremtidsrettet sigte				Eleven har viden om historiske fortællingers brug i et samfids- og fremtidsrettet perspektiv	Eleven har viden om faktorer, der kan påvirke historisk bevidsthed		
			Konstruktion og historiske fortællinger						Historisk bevidsthed